

Republika Hrvatska, Ministarstvo kulture
Uprava za zaštitu kulture i prirodne baštine

Zentralstelle Österr. Landesjagdverbände

Institut für Wildbiologie und Jagdwirtschaft
der Universität für Bodenkultur in Wien

ČIJE JE TO DJELO?

Priručnik za prepoznavanje
tragova predavata na žrtvi

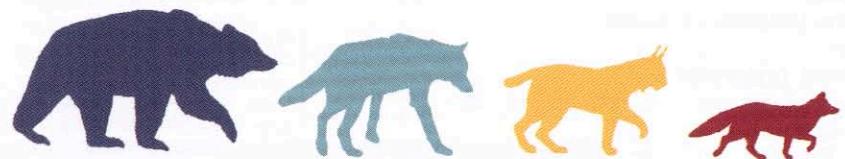
Autori:
Peta Kaczensky i Thomas Huber

Autor dijela o vuku i čagliju:
Alojzije Frković

ISBN 953 - 96776 - 7 - X

ČIJE JE TO DJELO?

Priručnik za prepoznavanje tragova
predatora na žrtvi

Autori:
Petra Kaczensky i Thomas Huber

Autor dijela o vuku i čaglju:
Alojzije Frković

Republika Hrvatska, Ministarstvo kulture
Uprava za zaštitu kulture i prirodne baštine

Zentralstelle Österr. Landesjagdverbände

Institut für Wildbiologie und Jagdwirtschaft
der Universität für Bodenkultur in Wien

Autor dijela o vuku i čaglju:
Alojzije Frković

Urednici hrvatskog izdanja:
Duro Huber i Dinko Novosel

Recenzenti:
Prof. dr. H. Gossow, Institut für Wildbiologie und Jagdwirtschaft an der Universität für Bodenkultur, Peter-Jordan-Straße 76, A-1190 Wien, Austria
Dr. U. Breitenmoser, Schweizer Luchsprojekt, Villettengässli 4, CH-3074 Muri bei Bern, Schweiz
Inž. Ž. Stahan, Ministerstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine, Ilica 44, 10000 Zagreb, Hrvatska

Izdavači:
Zentralstelle Öster. Landesjagdverbände
Institut für Wildbiologie und Jagdwirtschaft der Universität für Bodenkultur in Wien
Republika Hrvatska, Ministerstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine

Preveli s njemačkog:
Božidar Panić i Ankica Jeličić

Lektor hrvatskog izdanja:
Zrinka Frković

Dizajn:
Hans-Friedemann Zedka

Autori fotografija:	
U. Breitenmoser	1, 21, 38, 39, 40
T. Denzler	26
A. Frković	34, 36, 37
R. Fico	32, 33
B. Gutleb	45
D. Huber	4, 30, 42
T. Huber	3, 13, 28, 29, 43, 44, 46, 47, 48, 50
P. Kaczensky	2, 9, 11, 12, 14, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 49, 51
F. Knauer	10
D. Kovačić	7, 8, 15, 40
J. Kusak	5, 31
D. Novosel	6, 35a, b, c
M. Wölfl	17, 18

UKD 639.092 (035)
KACZENSKY, Petra Čje je to djelo? : Priročnik za prepoznavanje tragova predatora na žrtvi /Petra Kaczensky i Thomas Huber; autor dijela o vuku i čaglu Alojzije Frković; preveli s njemačkog Božidar Panić... (et al.); autori fotografija U. Breitenmoser... (et al.). - Zagreb; Ministerstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine, 1997. - 43 str.; ilustr. u bojam; 21 cm
Prijevod djela: Wer was es?; Dokumentation und Identifikation von Raubtierriissen.
ISBN 953-96776-7-X
1. HUBER, Thomas 2. Frković Alojzije 970728064

SADRŽAJ:

Predgovor	4
Pribor potreban za dokumentaciju	6
Dokumentacija pregleda na licu mesta	6
1. Pregled mesta događaja	6
2. Fotografska dokumentacija ozljeda	7
3. Dokumentiranje tragova	8
4. Prepoznavanje tragova	10
Otisci šapa i tragovi	10
Slijed tragova	11
Izmet i dlaka	16
Opis ugriznih rana	19
1. Ris	23
2. Lisica	25
3. Vuk	25
4. Pas	28
5. Čagalj	29
6. Medvjed	29
7. Ptice grabljivice i gavrani	33
8. Drugi razlozi stradanja životinja	33
Pregled ozljeda	35
1. Pregled ozljeda izvana	35
2. Pregled ozljeda skidanjem kože (dlake)	35
Izvođenje zaključaka	36
Zapisnik očevida u svezi s utvrđivanjem štete koju nanese zaštićena životinja (predator)	38

PREDGOVOR AUSTRIJSKOG IZDANJA

Tko je bio tamo?

Posljednjih godina se mnogo čulo i pisalo "o štetama" od risa ili o mjestima gdje su navodno "harali" medvjedi. Tako na primjer samo su u Koruškoj, u razdoblju od 1990. do 1992. godine, prijavljene 123 štete koje je navodno prouzročio ris. Ovo mnoštvo prijava uslijedilo je nakon akcije naseljavanja 9 riseva na područje Turrach u Štajerskoj, a koje je provedeno od 1977. do 1979. godine. Međutim, nakon temeljitijeg provjeravanja tragova na žrtvama nesumljivo je dokazano da najveći dio usmrćenih životinja nisu bile žrtve risa, kako se to prvo bitno smatralo. Ponajčešće su to bili drugi grabežljivci kao lisica, pas ili medvjed, ili su te životinje uginule od bolesti odnosno stradale nesretnim slučajem.

Možda se i vama dogodilo da na terenu neke tragove niste mogli jasno raspoznati i točno odrediti. Tragovi i znaci koje ostavlja medvjed mogu se lakše raspoznati od tragova koje ostavlja ris. Ponovnim naseljavanjem u Austriji danas živi oko 15 medvjeda, od čega 9 samo u području Ötscher. Danas treba računati s prisućem medvjeda od istočnog Tirola do predalpskog područja i od Koruške do sjevernog šumskog područja.

Ovaj priručnik trebao bi biti osnova za bolje prepoznavanje ozljeda nastalih od risa i ostalih grabežljivaca, a zbog prikladne veličine lako ga je ponijeti na teren. Štete koje na domaćim životinjama prouzroči ris u mnogim se zemljama podmiruju od osiguranja koje financiraju lovačke organizacije. Pri tome je za pravednu odštetu važan preduvjet točno prepoznavanje tragova koje su grabežljivci ostavili na žrtvama. Žrtve su u mnogo većem broju divlje životinje nego domaće. Jasno utvrđeni dokazi o znakovima risa ili medvjeda ujedno su i dobra prilika za prikupljanje informacija o njihovu prisuću na određenom području.

Mi lovci možemo više i bolje od bilo koga brinuti o nadziranju lovnih područja. Upravo smo mi u stanju da o medvjedima i risevima prikupimo najviše podataka i da dođemo do značajnih spoznaja. što je pak to znanje veće, to ćemo s medvjedom i risom moći bolje živjeti.

Pomozite i Vi !

Zentralstelle Österr. Landesjagdverbände
Travanj 1994.

PREDGOVOR HRVATSKOG IZDANJA

Čije je to djelo?

Ovaj Priručnik za identifikaciju zaštićenih životinja (predatora) prema njihovim tragovima na žrtvi i oko nje, trebao bi ispuniti postojeću prazninu na tom području stručne literature i normative.

Prepoznavanjem počinitelja štete na domaćim životinjama utvrdit će se i tko je dužan nadoknaditi štetu oštećeniku, čime će se u potpunosti potvrditi svrhovitost zaštite velike zvjeradi.

Za "tri velika" (medvjed, vuk i ris), koji daju pečat bogate biološke raznolikosti u našoj domovini u današnjim vremenima, ovo je, osim očuvanja staništa, najvažniji čimbenik zaštite.

Naknadu štete od posljedica napada vuka i risa isplaćuje Republika Hrvatska s obzirom da su te dvije vrste zaštićene odredbama Zakona o zaštiti prirode, a za medvjeda, koji je zaštićen Zakonom o lovu, za odštete je odgovoran lovoovlaštenik - zakupnik ili koncesionar lovišta koji gospodari medvjedom.

U odnosu na originalno austrijsko izdanje na njemačkom jeziku, hrvatsko izdanje dopunjeno je i uputama glede vuka i čaglja, čime je problematika zaokružena, a priručnik upotrebljiv diljem Europe.

Sastavni dio hrvatskog izdanja je i obrazac Zapisnika očevida u svezi s utvrđivanjem štete koju nanese zaštićena životinja (predator).

Zahvaljujući susretljivosti austrijskih kolega i prijatelja, autora priručnika "Wer war es?", te stručnosti hrvatskih suradnika, ova značajna knjižica posve sigurno dokazat će se i u praksi.

Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine
Srpanj 1996.

PRIBOR POTREBAN ZA DOKUMENTACIJU

- Fotoaparat s bljeskalicom
- Mjerna traka za mjerjenje duljine koraka i veličine stopala po tragu (džepni metar)
- Oštar nož i gumene rukavice za sekciju
- Plastične vrećice za skupljanje materijala
- Obrazac Zapisnika očevida
- Notes za bilješke
- Gips i model za uzimanje otiska traga (po mogućnosti)

DOKUMENTACIJA PREGLEDA NA LICU MJESTA

1. Pregled mjesta događaja i ispunjavanje obrasca

- Ima li tragova, izmeta, dlake (skupiti uzorke)?
- Ima li drugih posebnosti (zabilježiti)?

2. Fotografska dokumentacija ozljeda (razderotina)

- Pregledna slika okoline (crtež 1a)
- Slika žrtve (crtež 1b)
- Slika ozljeda (crtež 1c) i ogrebotina (crtež 1c, 1d)

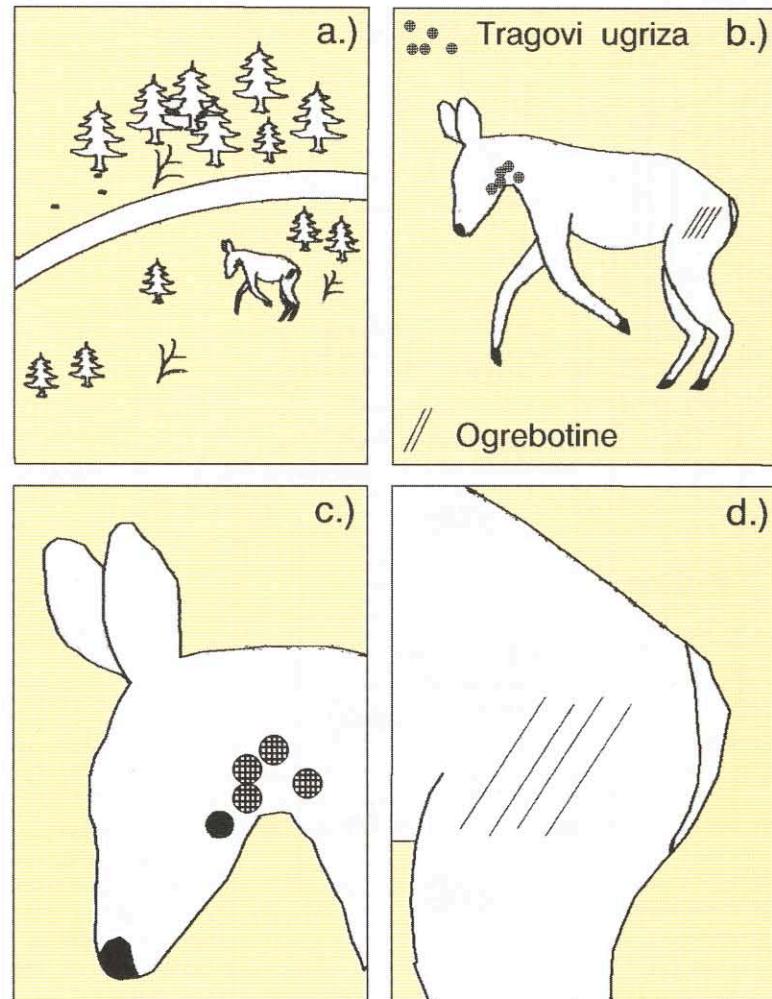
Dodatne upute:

Treba snimiti više slika iz raznih položaja!

Kod nedovoljnog svjetla upotrijebiti bljeskalicu!

Na svaku izrađenu sliku (dijapositiv) upisati mjesto i datum događaja!

Crtež 1. Prikaz dobre fotodokumentacije

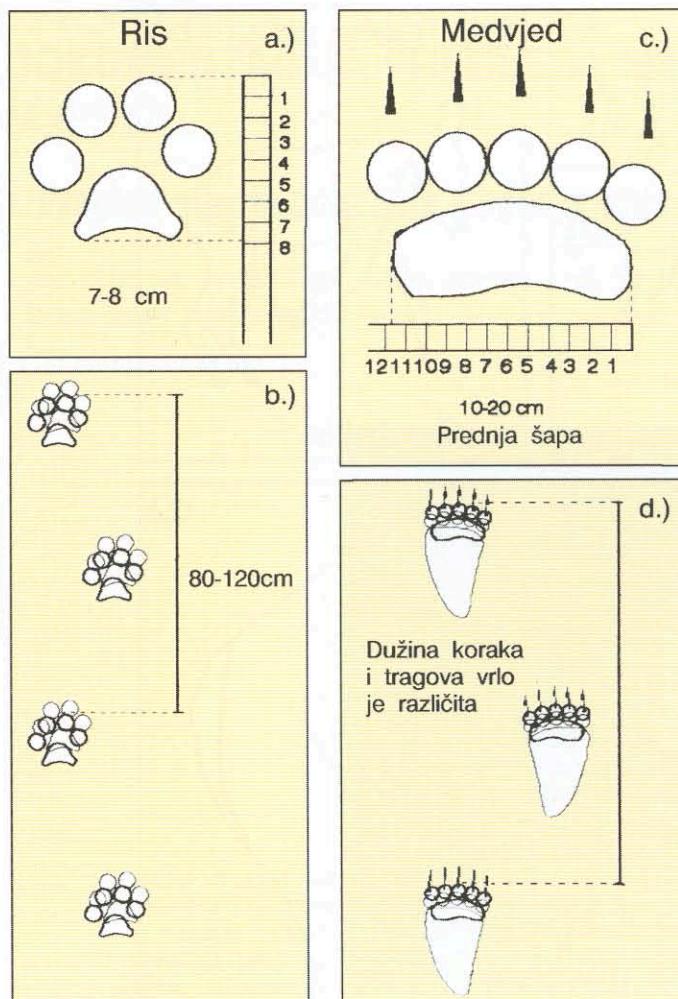

3. Dokumentiranje tragova

Prepoznavanje predatora obično je moguće samo ako postoji više dokaza i ako su svi nalazi uzeti u obzir.

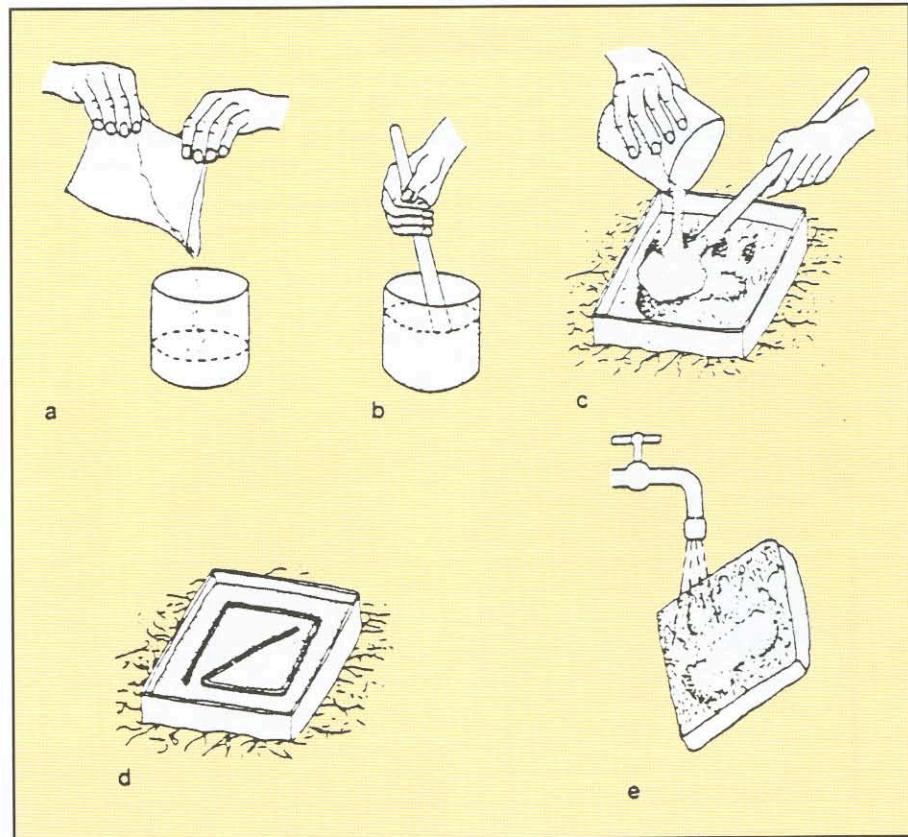
Okolina mora biti pažljivo pretražena zbog otisaka stopala, izmeta i dlake, a ti nalazi trebaju biti dokumentirani na slijedeći način:

- Pojedinačni otisci stopala (crtež 2a, 2c) i redoslijed tragova (crtež 2b, 2d) trebaju biti snimljeni uz položenu traku.
- Za risa, lisicu, čaglja, vuka i psa mjeriti dužinu otiska šape (crtež 2a), a za medvjeda širinu otiska prednje šape.
- Dužinu koraka mjeriti kao razmak između svakog drugog otiska šape (crtež 2b, 2d).

Crtež 2.
Način mjerjenja i dokumentiranja tragova risa i medvjeda. Otisak šape vuka, psa, čaglja i lisice mjeri se kao i u risa.

- Ako postoji više tragova treba ih sve pregledati, odrediti smjer, te pratiti ih bar dio puta.
- Najbolji način dokumentacije tragova su gipsani odljevi otiska noge sa gipsom za modeliranje (crtež 3a - e)
- Notes za bilješke
- Izmet i dlaku treba skupiti.

Crtež 3. Način izrade gipsanih otisaka tragova.

- Priprema gipsa: gips u prahu lagano usipati u vodu i nekoliko minuta ostaviti.
- Miješati drvenom žlicom tako da nastane jednolika masa bez grudica.
- Gips lagano uliti u otisk traga koji treba omeđiti letvicama.
- Velike otiske nalijevati u više slojeva, a za pojačanje se mogu dodati grančice.
- Kad gips otvrdne, može ga se oprezno izvaditi iz traga. Treba ostaviti najmanje jedan dan da se gips suši, a zatim očistiti ispiranjem tekućom vodom uz lagano četkanje.

4. Prepoznavanje tragova

Otisci šapa i tragovi

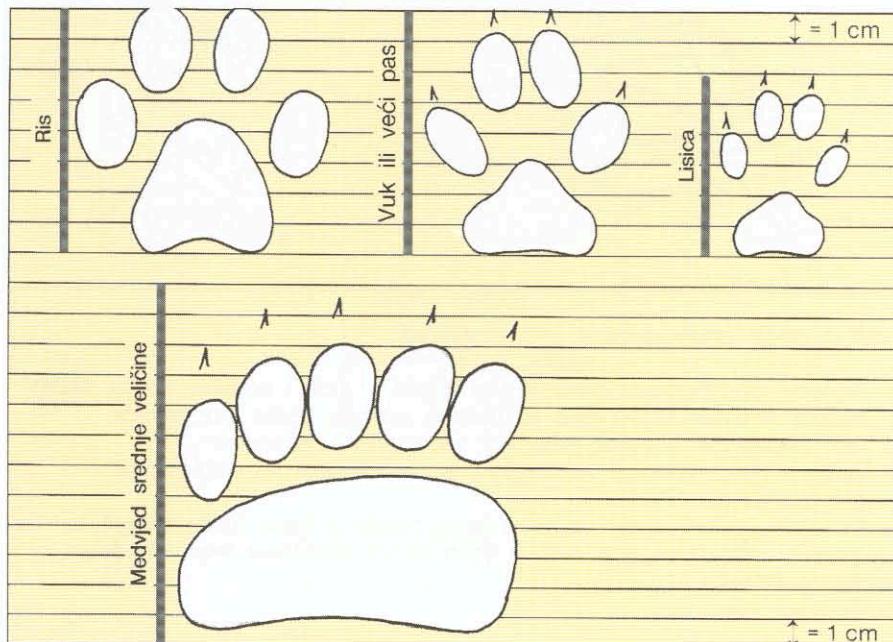
Pojedinačni otisci šapa risa, lisice, čaglja, vuka ili psa vrlo se teško razlikuju. Veličina traga ovisi o podlozi (tlu), o veličini jedinke (dob, spol), a kod psa i o pasmini (od pudla do doge). Veći broj otisaka, a još bolje slijed tragova, obično dobro upućuje na počinitelja (tablica 1, crtež 4).

Tablica 1. Značajke tragova risa, lisice, vuka, psa, čaglja, medvjeda i jazavca.

Vrsta	Širina/Dužina (cm)	Oblik	Dužina koraka ¹ (cm)	Broj prstiju	Pandže (vidljivost)
Ris	7-9 / 7-9	okrugao	80-120	4	ne
Lisica	4 / 5	duži nego širi	70-80	4	da
Vuk	6-8 / 9-12	duži nego širi	80-100	4	da
Pas	ovisi o pasmini	duži nego širi	ovisi o pasmini	4	da
Čagalj	4 / 6	duži nego širi	70-90		da
Medvjed pr. šapa	9-16/11-17	širi nego duži	prema veličini	5	da
str. šapa	9-15/17-25	kao bosa noge čovjeka		5	da
Jazavac	5 / 4-5	širi nego duži	0-50	5	da

¹Razmak između svakog drugog otiska šape.

Crtež 4. Usporedba veličine otisaka šape

Slijed tragova

Slijed tragova daje podatke o životnim navikama dotične vrste. Kod snijega pršića, tragova ispranih od kiše ili iz drugih razloga loše raspoznatljivih pojedinačnih otisaka šapa, zaključci se moraju stvarati na osnovi slijeda tragova.

Risovi pripadaju mačkama koje uvlače pandže kod hodanja i trčanja, pa se u otisku i ne vide (**snimke 1, 2**). Zbog dugačkih nogu (visoko težište) i kratkog repa ris teško balansira pa je manje sposoban od drugih mačaka da se penje po drveću. Risovi vrlo rado hodaju po nižim i položenim granama stabala, hridinama ili zidovima i ne predstavlja im teškoću da preskoče zapreke poput ograda. Vukovi i psi to izbjegavaju ili u opće ne mogu.

Lisice ne mogu, kao ni vukovi i psi, uvući pandže (**snimka 3**), ali im njihova mala težina i nevjerljivost dozvoljavaju da se unatoč svemu dobro

Snimka 1. Okrugli otisak šape risa promjera od 7 do 9 cm.

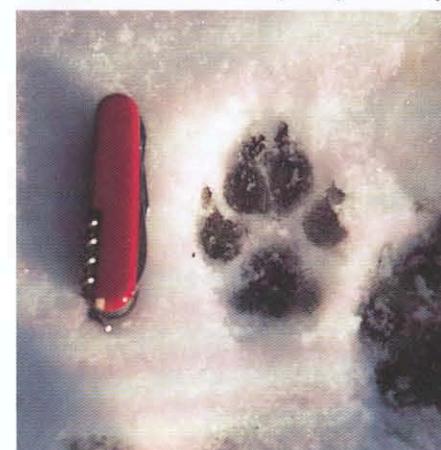
Ne vide se otisci pandža. ↓

Snimka 2. Otisci većih prednjih i manjih stražnjih šapa risa.

↑

penju. Pojedinačni otisci šapa su manji, a i razmak koraka je uočljivo manji nego kod risa.

Trag odraslog **vuka** izgleda kao i trag većeg psa (**snimka 4**). Da bi se moglo razlikovati trag **vuka i psa**, treba dulje slijediti trag. Pri povoljnim uvjetima (snijeg) već se nakon 500-1000 m može prema ponašanju pri kretanju razmjerno pouzdano utvrditi da li se radi o psima ili vukovima. Vukovi se kreću u koloni, ravno i bez mijenjanja tempa hoda (**snimka 5**), osim ako ne

← **Snimka 3. Tipičan otisak šape lisice je, kao i u vuka, čaglja i psa, duguljast i vide se jasni otisci pandža.**

← Snimka 4. Otisak vućje šape razlikuje se od lisičje, čagljeve i pseće samo po veličini.

proganjaju pljen, obilježavaju teritorij (**snimka 6**) ili sretnu drugi čopor. Psi za razliku od vukova vole krvudati i trčkarati njuškajući objekte u okolini. Vukovi izbjegavaju ljudske objekte.

Trag **čaglja** nalikuje na duguljasti trag psa srednje veličine i redovito se vide otisci pandža (**snimka 7**). Otisci stražnjih šapa su nešto manji. U čaglja je česta osobitost koja se može odraziti i u tragu: jastučići srednja dva prsta (3. i 4.) mogu biti u stražnjem kraju srašteni (**snimka 8**).

Trag od raslog vuka može se zamijeniti samo s tragom većeg psa. Često su u vuka otisci srednja dva prsta (3. i 4.) smješteni više naprijed, ali se prema toj razlici ne može dokazivati porijeklo traga.

Svježi medvjedi tragovi su vrlo jasni i mogu se zamijeniti samo s tragom čovjeka (bosonogog) ili jazavca (**snimke 9, 10**). Ako su pojedinačni otisci maleni, kao u jazavca, može se raditi o medvjediću, pa se obično u bližoj okolini mogu naći i tragovi majke.

← Snimka 5. Čopor od četiri vuka ostavio je samo jednu stazu u snijegu. Za razliku od pasa vukovi rijetko skreću s crte kretanja. Oni su u pravilu u potrazi za većim pljenom pa ih ne zanima svaka sitnica u okolini.

Snimka 6. Obilježavanje teritorija čopora urinom jedan je od rijetkih razloga kada vuk skrene s linije kretanja. →

Oprez!

- Divokoze imaju isti razmak koraka i, kod svježeg pršića (snijega), može se na prvi pogled tragova dogoditi da ih se zamijeni s risovim. I divokoze se jako dobro penju po stijenama. Najbolji način dokumentacije tragova su gipsani odleivi otiska noge sa gipsom za modeliranje (**crtež 3a - e**)
- Kod pasa i vukova ne vide se pandže u svakom otisku šape (**snimka 11**). Na mekanoj zemlji ili snijegu trag treba uvijek gledati koso odostraga. Kod pogleda odozgo često se pandže ili nokti ne vide (**snimka 12**).

- Otisci koraka zeca odgovaraju po veličini onima u risa (snimka 13). Kadkada se na kraćim potezima ne otiskuju prednje šape, pa se tako pogrešno pričini veći razmak koraka (**snimka 14**).

↑ Snimka 7. Trag čaglja ne razlikuje se od traga psa srednje veličine.

↑ Snimka 8. U čaglja su često jastučići srednja dva prsta (3. i 4.) srašteni u stražnjem kraju (lijevo).

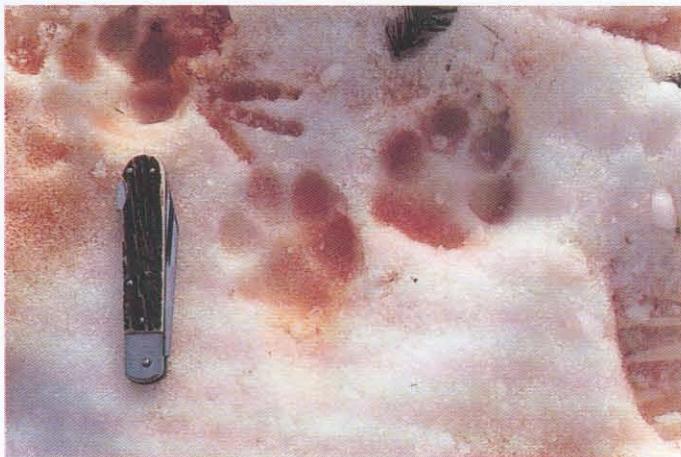
Snimka 9. Otisak prednje (desno) i stražnje (lijevo) šape medvjeda. ↓

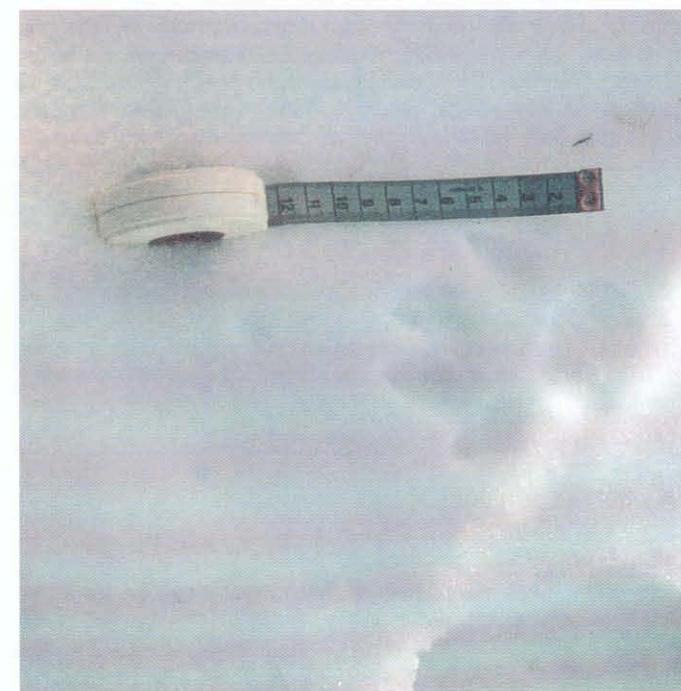
Snimka 10. Iako vrlo različiti po veličini i dužini koraka, tragovi medvjeda ne mogu se zamjeniti. Samo otisci nogu bosog čovjeka i jazavca mogu ponekad sličiti medvjedim. ↓

Snimka 11. Nije svaki otisak šape uvijek tipičan. Neke pasmine pasa imaju npr. jako okrugle šape (lijevo), i pandže se ne moraju u svakom slučaju vidjeti. ↓

Snimka 12. Otisak šape psa: kod okomitog pogleda pandže se često ne vide, zbog toga treba trag uvijek gledati koso odostraga. ↓

← *Snimka 13.*
Pojedinačni otisci
šapa zeca mogu
se zbog svoje
veličine lako zam-
jeniti s risovim.
Zbog toga uvijek
treba dulje slijediti
trag.

↑ Snimka 14. Ponekad se kod zeca na kraćim potezima prednje šape ne otiskuju, a to zavarava kao da je razmak koraka od risa (80 - 120 cm).

Izmet i dlaka

U okolini žrtve često se mogu naći izmet i dlaka predatora. Nije ih lako prepoznati, ali oni bitno pomažu pri određivanju predatora. Treba skupiti i dlaku i izmet. Dlake se mogu razlikovati samo u laboratoriju ispod mikroskopa, dok se izmet može pokušati odrediti na licu mesta. Izmet predatora može biti vrlo različit, što ovisi o hrani koju je prije jeo. Polazna točka za prepoznavanje su sadržaj i mjesto nalaza izmeta.

Ris

Veličina: debljina do 2,5 cm. Oblik: kobasica s oblim i šiljatim krajevima.

Na mekanom tlu ili snijegu ris svoj izmet zagrne; treba paziti na male hrpice lišća, zemlje, trave ili snijega. Izmet smrdi karakteristično na grabežljivca, ali blaže nego od lisice, vuka ili psa. Sastoji se iz više manjih komada i najčešće je taman. Sadrži puno dlaka krvna i nema biljnih ostataka. Često ga prati i miris urina karakterističan za mačke.

Lisica

Veličina: debljina 1,5-2,5 cm. Oblik: kobasica sa šiljkom.

Lisice rado ostavljaju svoj izmet na povišenim mjestima. Izmet je po svom sastavu vrlo različit. Često se sastoji od dlake malih sisavaca, dlake većih životinja koje je konzumirala kao leštine, voća, oklopa kukaca i smeća. Lisičji izmet ima karakterističan jak smrad. Oprez pri rukovanju: lisičji izmet može sadržavati i jaja lisičje trakavice koja mogu izazvati invaziju.

Vuk

Veličina: debljina do 3 cm. Oblik: kobasičast.

Izmet vuka kao i psa ima karakterističan miris. U nekim slučajevima mogu se razlikovati po mirisu. U pravilu sadrže zнатне količine dlake i kostiju pojedenih životinja. Pojedini komadići kostiju zadrže strukturu, ali veći dio je probavom razgrađen do bezlične kredne mase. Boje je sive do gotovo crne, ovisno o udjelu pojedenih kostiju, mesa i krvi.

Pas

Veličina: različita. Oblik: kobasica.

Izmet psa može biti vrlo različite veličine i boje ovisno o hrani i pasmini. Obično (ako pas nije podivljao) sadrži malo ili ništa dlake, često se nalaze "otpatici domaćinstva" kao tjestenina, povrće, voće i drugo. Izmet psa smrdi vrlo karakteristično.

Čagaj

Veličina: debljina 1,5-2,5 cm. Oblik: kobasica sa šiljkom.

Poput psećeg i lisičjeg, izmet čaglja je različit po veličini i sastavu. često su u njemu dlake malih sisavaca, ostaci (sjemenke) voća, smeće... U pravilu je svaki izmet sastavljen od različitih vrsta hrane.

← Snimka 15. Čagaj često ostavlja svoj izmet na istom mjestu.

Medvjed

Veličina: debljina 3-6 cm. Oblik: debele kobasice ili velika "gomila".

Medvjedi izmet može izgledati vrlo različito, ovisno o godišnjem dobu i izboru hrane. Osim malog udjela većih životinja (obično lešina) u izmetu medvjeda najčešće se nalazi biljni sadržaj: trava, bobice i voće. Ovaj jelovnik se nadopunjuje kukcima, zobi, kukuruzom, pa i smećem. Budući da medvjedi slabo probavljaju biljke, pojedini se dijelovi hrane mogu dobro prepoznati.

Skupljanje i čuvanje

Izmet staviti u plastičnu vrećicu i zamrznuti ili u otvorenu posudu i osušiti na zraku. Osobito je važan natpis (etiketa) sa sljedećim podacima:

- Datum: dan, mjesec, godina
- Vjerovatno počinitelj
- Mjesto nalaza: općina, lokalitet
- Nalaznik: ime i prezime
- Okoliš: šuma, put, livada
- Drugi nalazi u okolini: ugriz, trag, direktno opažanje
- Natpis treba učvrstiti izvana na vrećicu ili staviti u posebnu manju vrećicu prije stavljanja u vrećicu s izmetom

Crtež 5. Primjer natpisa (naljepnice) za uzorak izmeta i/ili dlake

29. siječnja 1995.
Vjerovatno vuk
Delnice, južna padina Drgomlja
Matija Novak
Na putu prema hranilištu
Tragovi u blatu najmanje dva vuka

OPIS UGRIZNIH RANA

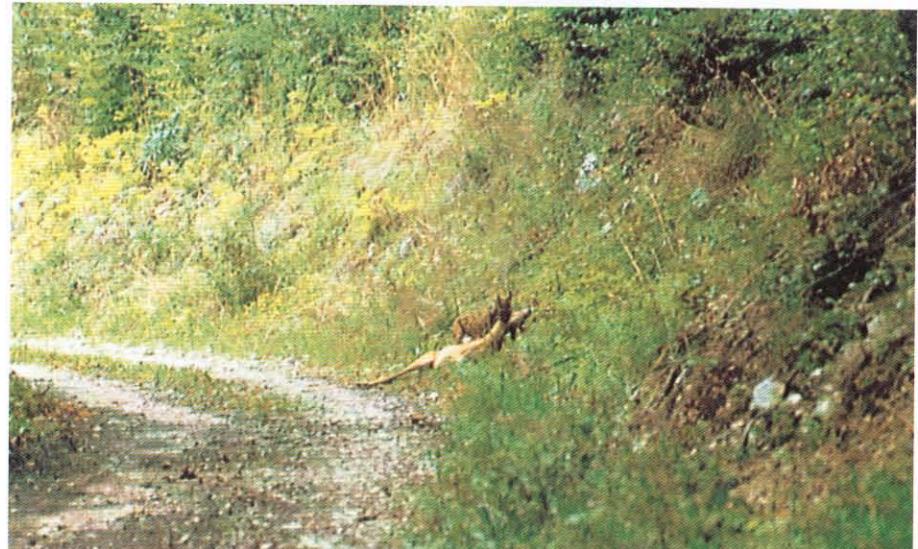
1. Ris

Glavni pljen risa su srne i divokeze. Osim toga to mogu biti i zečevi, lisice i drugi mali sisavci, ali i veći preživači poput jelena. Od domaćih životinja napada uglavnom samo ovce i koze. Za goveda ne predstavlja opasnost osim u rijedim slučajevima za posve mladu telad.

Ris je lovac iznenadjenja koji svoju žrtvu lovi iz zasjede na zemlji, a ne sa drveta (snimke 16 i 17). Žrtvu ubija nakon kratkog trka i skoka s točno usmjerenim ugrizom za grkljan (snimka 18), rjeđe za potiljak. Na koži se vide četiri do osam dubokih rupa srednje veličine, koje su vrlo "čiste", odnosno nisu rasprgane (snimka 19). Na ostalim dijelovima tijela žrtva nema nikakvih ozljeda od ugrizniti potkožnih krvarenja (snimka 20).

← Snimka 16. Odrasli ris je u grebenu visok oko 65 cm, dužina tijela je od 90 do 110 cm, a mase je od 17 do 30 kg.

Snimka 17. Ris napada iznenada iz zasjede na tlu i ubija žrtvu točno usmjerenim ugrizom za grkljan. ↓

Ris ima vrlo oštре pandže koje može uvući, a kod napada se njima uhvati za žrtvu. Tragovi pandža se ne mogu uvijek naći, ali ako ih ima, onda su vrlo duboki i prodiru kroz kožu do mesa (**snimka 21**).

*Snimka 18.
Na žrtvi koju je ubio
ris vide se samo ozl-
jede na vratu.* →

*Snimka 19.
Na koži oguljenoj sa
životinje koju je zak-
lao ris može se
samo u području
grkljana naći
potkožno krvarenje, a
koje je bilo
prouzročeno malim
brojem ugriza.* →

*Snimka 20.
U žrtve risa nema
drugdje po tijelu
potkožnih krvarenja.
→*

↑ *Snimka 21. Duboki i kroz kožu urezani tragovi pandža su znakoviti za risa, ali ne moraju uvijek biti prisutni. Ovaj je srnjak jako izgreban, a zbog bolje vidljivosti je naknadno obrijan.*

Ris pri konzumaciji daje prednost mišiću. Prvo će početi jesti but (**snimka 22**) a rjeđe plećke. Ako nije ometan pri hranjenju, pojest će cijelu žrtvu veličine srne tijekom tri do sedam noći. Ostati će samo veće kosti, probavnici organi, koža i dlaka (**snimke 23 i 24**). Koža će tijekom hranjenja biti rastrgnuta (**snimka 25**). Dijelovi kostura potpuno pojedene žrtve ostati će spojeni, odnosno visjeti jedan na drugome. Kada ima pogodnog materijala u blizini lovina će često biti prekrivena lišćem, zemljom ili snijegom.

↓ *Snimka 22. Tragovi prvog obroka na tijelu srne koju je ulovio ris. Znakovito je za risa da prvo jede meso buta (rjeđe plećke).*

*Snimka 23.
Tragovi drugog
obroka na tijelu
srne koju je
ulovio ris. Ako
nije ometan, ris
pojede svoju žrtvu
tijekom nekoliko
noći.* →

*Snimka 24. Ostaci
srne ulovljene od
risa nakon četiri
obroka. Tijelo jede
odostraga prema
naprijed, a utrobu
uglavnom ostavlja.* →

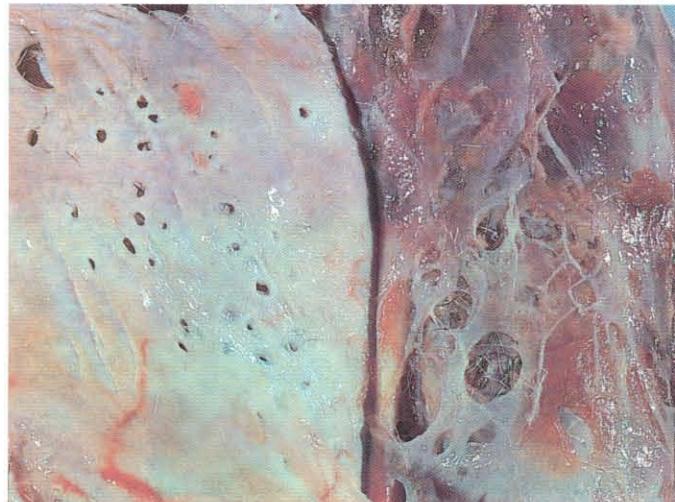

*Snimka 25.
Nakon sedam
noći od ulovljene
srne ostali su
samo utroba,
velike kosti i
koža. Kostur je
često zamotan u
kožu, kao u
vreću.* →

2. Lisica

Lisica lovi uglavnom male sisavce. Ako ulovi divlje preživače ili ovce onda se radi u pravilu o bolesnim, slabim ili vrlo mladim jedinkama. Jedino zimi može za visok i mokrog snijega napasti i zaklati i zdrave odrasle jedinke.

Lisica tjeri svoju žrtvu i pritom je uvijek u trku grize za bokove i trbuš (snimka 26) zbog čega na tim mjestima dolazi do potkožnog krvarenja (snimka 27). Kada na kraju obori lovinu na tlo, onda je hvata za vrat i ubija višestrukim ugrizima za vrat i potiljak.

← *Snimka 27.
Zbog mnogobrojnih
ugriza za vrat, trbuš,
bokove i bedra dolazi
do teških potkožnih
krvarenja.*

Snimka 26. Žrtva lisice ima mnogobrojne ugrize u području trbuha, bokova i bedara budući da je lisica tjeri i ujeda dok je ne uspije oboriti na tlo. ↓

Ugrizi šiljastih kutnjaka lisice ostavljaju mnogo dubokih malih rupa; ozljeđe nalikuju na pogodak sačmom (**snimka 28**).

Lisica će pri hranjenju prvo raztrgati trbuš i pojesti unutrašnje organe. Ona razdvaja pojedine dijelove tijela - osobito glavu (**snimka 29**) - pa ih onda razvuče.

Snimka 28. Srna koju je lisica zatkla ugrizom za grkljan i potom raztrgala. Za razliku od žrtve risa ovdje se nalaze mnogobrojni ujedi koji nalikuju na pogodak iz sačmarice. ↓

Snimka 29. Razdvajanje i razvlačenje dijelova tijela, osobito glave, upućuje na lisicu. ↓

3. Vuk

Glavni plijen vuka su srna, jelen i divlja svinja, a od domaćih životinja ovca i pas. Vuk jede i manje sisavce (od miša i puha do lisice), a i razne šumske plodove. Ne jede redovito, znade duže gladovati, ali kada se domogne plijena može pojesti gotovo petinu svoje težine (5-8 kg).

Vuk (**snimka 30**) živi i lovi u čoporu. Lov je dobro organiziran tako da pri progonu vuci sa strane trče brže od onih u pozadini i tako nastaje žrtvu opkoliditi ili natjerati u kakav dolćič, vrtacu. Pojedinačno lovi blizu pojilišta ili hranilišta gdje se prikrada i iznenadnim skokom i kratkim progonom ubija žrtvu. Manji plijen (srna, jelensko tele, divlja svinja, ovca) ubiju ugrizom za vrat (**snimka 31**), dok veći plijen (jelen, govedo, konj) pri progonu hvataju za bedra, bokove, trbuš, noge, hrpat i vrat. Kada žrtva padne na tlo, kolju je hvatanjem za grkljan. Razmak ugriznih rana od očnjaka može biti u rasponu od 33 do 53 mm (prosječno 44 mm) (**snimke 32 i 33**). Gladni vuci iz čopora komadaju žrtvu i prije nego je ubijena. Pandže vuka su slične onima u pasa i vuk ih malo koristi u lovnu, jer su tupe i nepokretne pa rijetko probiju kožu.

← **Snimka 30.**
Tijelo vuka je dugačko od 130 do 180 cm od čega 30 do 40 cm otpada na rep, a prosječna masa odraslog dinarskog vuka je oko 30 kg. U različitim geografskim područjima raspon mase vuka može biti od 25 do 80 kg. Vuka karakteriziraju dulja siva dlaka na vratu i tamnije pruge na prednjim nogama.

← **Snimka 31.** Prilikom ugriza u predjelu grkljana divlje svinje, vuk je trzajem i snagom čeljusti otkinuo veći komad tkiva. Rana je velika i prokrvavljena što govori da je nastala zaživotno.

Usmrćenoj žrtvi vukovi prvo otvaraju trbušnu šupljinu i pojedu utrobne organe, a tek zatim okolno tkivo (**snimka 34**). Ako je u pitanju srna, na mjestu hranjenja ne ostane gotovo ništa osim sadržaja predželudaca, crijeva, komada kože i dlake, te komad pokojne kosti (donja čeljust) (**snimke 35 a, b i c**). Pas je česta žrtva vuka, čak i ako je na lancu uz kuću, te će ovisno o okolnostima biti i pojeden (**snimka 36**). Ako nisu uznemireni, kad se nahrane vukovi zalednu nedaleko ostataka žrtve i vraćaju joj se dok sve ne pojedu. Kad su uznemireni, otkidaju komade mesa i dijelove tijela žrtve i odnose dalje od mjesta ulova.

↑ Snimka 32. Ugriz vuka na vratu ovce. Razmak ozljeda od očnjaka je oko 44 mm (33 do 53 mm).

↑ Snimka 33. Ugriz vuka na vratu ovce. Krvarenje u okolini je znak zaživotne ozljede. Ako rana nije rastrgana, na koži se može mjeriti razmak očnjaka.

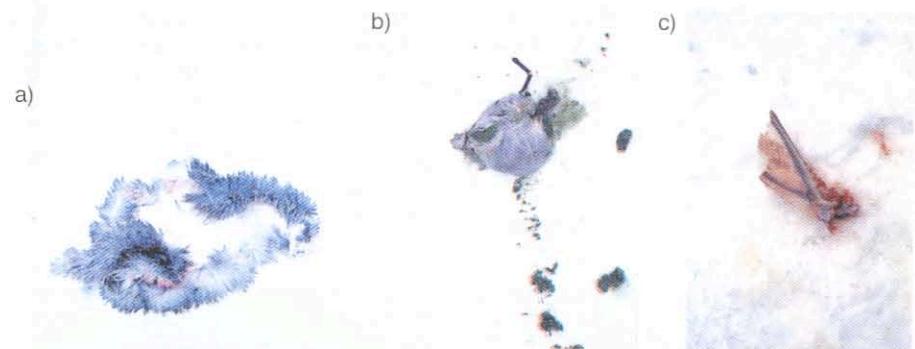
U posebnim prilikama, poput upada u tor s ovcama, vuci mogu u naletu zaklati više nego im treba ("višak ubijanja") (snimka 36). Vuku su u prirodi ipak najčešće žrtve prestarjele, bolesne ili mlade životinje.

Kao dodatnu pomoć pri utvrđivanju vuka kao predavatora može se na mjesto događaja dovesti psa. Neki psi će ako osjete miris vuka, cvlijeti i pokazivati strah.

Snimka 34. Ostaci odraslog jelena nakon prvog obroka čopora od četri vuka. Zaklan je ugrizima vuka za vrat, a pojedeni su prvo unutarnji organi, a zatim butovi i meso uz kralješnicu i rebara. ↓

Snimka 35. Od srne koju su pojeli vukovi ostali su samo a) komadići kože s dlakom, b) predželuci sa sadržajem, c) komadić kosti (lopatica). ↓

← Snimka 36. Od psa kojeg su zaklali vuci ostala je samo glava.

Snimka 37. Stado ovaca napadnuto i poklano na malom prostoru od čopora vukova, kao primjer "viška ubijanja". Jedna ovca još je živa (prva lijevo), većina je samo zaklana ugrizima za vrat i njušku, a nekim je otvorena trbušna šupljina i pojeden dio organa. ↓

4. Pas

Psi slično kao i vukovi love hajkom u trku. Oni isto tako ugrizaju bježeću životinju za vrat, bedra, bokove i trbuš. Razmjerno tupi zubi prouzrokuju velike rupe. Često ne uspijevaju progristi kožu pa ostaju samo ozljede od gnječenja. Kada je lovljena životinja na tlu, psi je hvataju najprije za potiljak ili grkljan te ju ubijaju. Posljedica toga su velike, jako krvareće i rastrgane rane na vratu, ledjima i tijelu (**snimka 38**). Ima, međutim, i pasa "profesionalaca" koji divljač ubijaju jednim dobro ciljanim ugrizom za grkljan. Psi ne mogu uvući pandže, one su stoga tuge i ne mogu probiti kožu. Tragovi pandža se ipak često vide, ali to su samo površinske ogrebotine na koži (**snimka 39**).

↑ Snimka 38. Ovca koju su rastrgali psi. Zbog tupih i jakih kutnjaka, kao i one ne prodru kroz kožu nego ostavljaju smrtnog otimanja nastaju velike rastrgane rane. Ispod kože se nalaze jaka potkožna krvarenja i ozljede tkiva.

Psi često ubijaju samo iz želje i iz poriva za lovom, bez da svoj ulov i pojedu, ako su hranjeni od vlasnika. Kad počnu derati ulov, prvo otvaraju trbuš (**snimka 40**) izvlače utrobu i pojedu je.

← Snimka 40. Psi kao i lisice rado otvaraju trbušnu šupljinu kako bi došli do unutrašnjih organa.

↑ Snimka 39. Pasje pandže su tuge, one ne mogu probiti kožu. Tragovi pandža se ipak često vide, ali to su samo površinske tragove.

5. Čagalj

Glavna hrana čaglja su (**snimka 41**) mali sisavci, poglavito glodavci (poljski miševi, voluharice), kunići i zečevi, te poljske koke. Zadovoljava se ostacima koji ostaju nakon uspješne lovne većih predatora. Uzima i biljnu hranu poput grožđa, smokava, maslina. Obično lovi sam ili u paru, rijetko u čoporu. Veću životinju, poput ovce, usmrti ugrizom u vrat. Žrtvu načme od trbuha, a najčešće pojede samo jetru, srce, pluća i nešto rebara. Tragovi nokata se slabo vide na žrtvi.

Snimka 41. Čagalj je nešto veći od odrasle lisice, a nalikuje na psa srednje veličine. →

6. Medvjed

Medvjedi (**snimka 42**) raspolažu vrlo velikom snagom i mogu životinje ubiti s jednim ili više udaraca šape po glavi, vratu ili ledjima (**snimka 43**). Često su zbog toga lubanja ili kralješnica žrtve slomljeni (**snimka 44**), a glava čudno iskrenuta i krv curi iz usta i nosa. Ugrizi se nalaze učestalo na ramenu i području vrata. Razmak očnjaka medvjeda je od 50 do 80 mm. Zbog velike snage ozljede na žrtvi su znatno teže nego kod npr. risa.

Medvjedi rado prvo otvore prsni koš ili trbuš i jedu unutrašnje organe (**snimke 45 i 46**). Osobita im je poslastica vime (**snimka 47**). Ubijena životinja je često rastrgana, a pojedini dijelovi su razbacani po većoj površini (**snimka 48**).

Snimka 42. Evropski smeđi medvjed većinu svojih potreba zadovoljava biljnom hranom.

Prosječni odrasli mužjak ima oko 160 kg (najviše 300 kg), a ženka 110 kg. Odrasli mužjak je dug oko 180 cm, a visok 90 cm. →

← Snimka 43. Medvjedi ubijaju svoju žrtvu često jednim udarcem šape i/ili ugrizom po glavi, vratu ili kralješnicu.

Snimka 44. Životinje ubijene od medvjeda imaju teške ozljede, često slomljenu kralješnicu. ↓

↑ Snimka 45. U pravilu medvjed počinje otvarati žrtvu u području prsiju i trbuha

Snimka 46. Medvjedi najprije jedu unutrašnjost ↓

↑ Snimka 47. Vime je poslastica za medvjede

Snimka 48. Preostali dijelovi lešine ovce koju je pojeo medved razbacani su po većoj površini →

7. Ptice grabljivice i gavrani

Grabljivice i gavrani rado jedu i lešine. Najprije otvaraju prsni koš ili koriste već postojeće ozljede. Oko mesta jedenja često očupaju dlaku (**snimka 49**). Mnoge ptice prvo čupaju i vade oči. Ptice često nastave i dokrajče konzumaciju plijena koji je ubila neka druga životinja. To može znatno otežati prepoznavanje počinitelja. Orlovi su dosta veliki i jaki da mogu svojim pandžama ubiti lane i janje. Ozljede se tada vide kao rupe na lubanji. Prvo će rastrgati kožu i probiti kroz rebra da dođu do pluća i srca.

↑ Snimka 49. Lešina raskidana od ptica grabljivica. Da dođu do unutrašnjosti otvaraju najprije područje rebara. Tipična je i jako rasčupana dlaka.

8. Drugi razlozi stradanja životinja

Nije svaka pronađena mrtva životinja ubijena od druge grabežljive životinje. Osobito puno ima uginulih parnoprstaša. Oni su žrtve bolesti, izgladnjelosti ili pada. Kod životinja na polju ili livadama može to biti i smrt od udara groma. Mrtva životinja je hrana gavranima, pticama grabljivicama, medvjedima, vukovima, čagljevima, jazavcima, lisicama, kunama - ali ne i risu (**snimka 50**).

Mnogo divljih životinja biva pregaženo ili udarenog od motornih vozila te ugiba tek satima ili danima nakon nesreće. Prijelomi i udarci su mogući na svim dijelovima tijela (**snimka 51**) a posebno na glavi i nogama. Lisice, čagljevi, ptice grabljivice i gavrani rado patroliraju uz tako "bogata" područja kao što su ceste i hrane se lešinama.

Mrtve životinje koje tek nakon smrti bivaju napadnute od grabežljivaca također imaju po sebi ugrizne rane. Oko tih rana, međutim, nema potkožnog krvarenja i rubovi nisu prokravljeni.

Snimka 50.
Za točnu procjenu uzroka smrti mora se sve činjenice razmotriti i ocijeniti.
Slika prikazuje srnu rastrganu na način kako to radi ris. Kod točnjeg pregleda nije se mogao ustanoviti ni ugriz za vrat niti druge ozljede karakteristične za risa.

Snimka 51.
Ova nagrižena lešina ima teška potkožna krvarenja i lomove kostiju, ali nedostaju prvotni tragovi ugriza što sve upućuje na prometnu nezgodu..

PREGLED OZLJEDA

1. Pregled ozljeda izvana

- Dob, spol, kondicija i stanje žrtve
- Je li životinja uopće bila zaklana, ili je poginula zbog drugih razloga?
- Je li životinja ubijena ugrizom za grkljan?
- Na kojim je dijelovima tijela životinja zahvaćena od predstora?
- Vide li se tragovi pandža na koži? (češljati i gladiti uz dlaku.)
- Je li trbuš otvoren? Nedostaju li probavni organi?
- Jesu li kralješnica i/ili vrat slomljeni? (Probati okretati glavu.)
- Jesu li noge slomljene? (Probati pokretati.)
- Krvari li životinja iz njuške ili nosa?

2. Pregled ozljeda skidanjem kože (dlake)

Mnoge ozljede su skrivene pod dlakom. Manji ugrizi i ogrebotine mogu se, nakon što se osuše, potpuno zatvoriti. Potkožna se krvarenja izvana uopće ne mogu vidjeti. Zbog toga uvijek treba oguliti kožu s krznom. Rezovima pri guljenju treba izbjegći mjesta ugriza tako da se do njih dođe iznutra. Kod ugriza za grkljan treba prorezati s potiljka, a kod ugriza za potiljak, prorezati odozdo i sa strane grkljana. Uvijek treba oguliti čitavu životinju, jer se inače mogu previdjeti ozljede. Koliko ima i kako su velike rupe ugriza za grkljan i potiljak ?

- Razmak očnjaka!
- Jesu li ugrizi na rubu prokravljeni? Vidi li se potkožno krvarenje?
- Ima li još ugriza i gdje?
- Vide li se tragovi pandža i ispod kože? Prodiru li i u meso?
- Po mogućnosti razmotriti boju i stanje koštane srži kao pokazatelja kondicije žrtve. Nalaz koštane srži u velikim kostima može biti od žutobijele i čvrste (dobra kondicija) do tamnocrvene i vodenkaste (loša kondicija).

IZVOĐENJE ZAKLJUČAKA

Svaka ozljeda ima svoja obilježja koja mogu dosta varirati, pa ih se zato mora vrlo pažljivo međusobno usporediti (tablica 2). Mnoga obilježja karakteristična su za više mogućih počinitelja - ugriz za grkljan je, na primjer, moguć kod risa, lisice, vuka ili psa. Najbolje je sastaviti tablicu (popis) svih dijelova tijela koji se pretražuju i nadjenih ozljeda. Dobije se popis mogućih počinitelja na kojem se određeni broj puta pojavljuje ris, lisica, vuk, pas, čagalj ili medvjed. Vrlo su značajna ona obilježja kod kojih je moguć samo jedan počinitelj, ali i ona kod kojih se jedan počinitelj može i potpuno isključiti. Nakon toga treba slučaj ocijeniti i dati mišljenje. Za kojeg grabežljivca govoriti više pokazatelja ili postoje značajniji znakovi?

Tablica 2. Način određivanja počinitelja prema rasporedu i izgledu ozljeda i hranjenja

Dio tijela	Ozljede	Mogući počinitelj	Slika broj
Grkljan (ili potiljak)	manji broj srednje velikih dubokih rupa	ris, čagalj, (pas)	18,19
	velike jako krvareće rupe	pas, vuk, (ris)	31, 33, 38
	puno malih dubokih rupa	lisica	25, 26
	rupe bez crvenih rubova i krvarenja	lešinar	
Glava	razbijena lubanja, čeljust, krvare nos i usta	medvjed, auto, vuk	43
	odvojena od tijela	lisica	29
	ugrizi po lubanji	med., pas, vuk	
	duboke rupe u glavi	ptica grabljivica	
Vrat/ kralješnica	prelomljen	medvjed, auto, vuk	46
Leđa	ugrizi u leđa i bokove	vuk, pas čagalj, lisica	27
Prsni koš	rastrgan, unutrašnjost pojedena	medvjed,vuk, pas, čagalj	45, 46
	pojedeno između rebara	gavran, orao	49
Trbušna šupljina	otvorena, organi pojedeni	lisica, pas, vuk, medvjed	35b ,40
Trbuh	tragovi ugriza, potkožna krvarenja	vuk, pas čagalj, lisica	40
But	meso pojedeno	ris lisica gavran vuk	21,22 17, 18 25, 50
	odvojen i odvučen	lisica, vuk, čagalj	35a, b, c
Plečka	meso pojedeno	ris, lisica gavran, čagalj, vuk	
Koža	duboki, tanki tragovi pandi 2 do 5 paralelnih tragova pandi površinski tragovi pandi rupe na koži razmaknute oko 44 mm	ris medvjed vuk, pas, čagalj, lisica, vuk, veći pas	21 43 39 32
Potkožje	samo u području grkljana i/ili leđa na svim dijelovima tijela npr.: butovi, bokovi, trbuh, leđa	ris, vuk, pas pas, lisica, med., vuk, čagalj, mot. vozila	19, 20 51
Kosti	pojedene gržene i lomljene oglodane	vuk med., vuk, čagalj, pas lisica, ris, pas	35c

ZAPISNIK

očevida u svezi s utvrđivanjem štete koju nanese zaštićena životinjska vrsta
(predator)

IME I PREZIME OVLAŠTENOG VJEŠTAKA KOJI OBAVLJA OČEVID

DATUM I SAT OBAVLJANJA OČEVIDA:

MJESTO OBAVLJANJA OČEVIDA:

OPĆINA/GRAD _____ ŽUPANIJA: _____

VRIJEME I NAČIN PRIJAVE ŠTETE:

PREDMET OČEVIDA:

Nazočni:

1. _____ 3. _____

2. _____ 4. _____

Izjava vlasnika - oštećenika o događaju:

PREZIME IME OCA I IME: _____

ADRESA: _____ OPĆINA/GRAD: _____

ŽUPANIJA: _____

Podaci o događaju od vlasnika - oštećenika:

MJESTO ŠTETE: _____

DATUM ŠTETE: _____ SAT NASTANKA ŠTETE: _____

STOKA: na paši u staji u toru drugo: _____

VLASNIŠTVO ZEMLJIŠTA NA MJESTU ŠTETE: _____

Podaci o stoci od vlasnika - oštećenika:

STOKA							
Vrsta	Pasmina	Dob ¹	Ukupno posjeduje	Usmrćeno	Ranjeno	Nestalo	Ukupno stradalo

¹mlado, odrasio

Dodatni podaci od vlasnika - oštećenika: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Prijedlog vlasnika - oštećenika o visini naknade za nastalu štetu: _____

_____

_____

_____

Potpis vlasnika - oštećenika: _____

NALAZ:

Opis mesta štete:

TIP BILJNOG POKROVA: _____

POKROVNOST BILJNOG POKROVA (%): _____

UDALJENOST OD NASELJA (m): _____ NADMORSKA VISINA: _____

Čuvanje stoke za vrijeme napada (izjava vlasnika - oštećenika):

Pastiri:

Prezime	Ime	Spol	Dob (g)	Udaljenost od stada (m)	Aktivnost pastira ¹

¹odsutan, gledao, branio, skupljaо stado...Izjava pastira: _____
_____
_____

Psi čuvari:

Pasmina	Veličina ¹	Spol	Dob	Držanje ²	Udaljenost od stada (m)	Reakcija ³	Posljedice ⁴

¹ mali, srednji, veliki, ²na lancu, slobodan noću, slobodan stalno, sa stokom na paši, uvijek sa stokom,³ pobegao, prestrašen, lajao, branio, ⁴bez posljedica, ranjen, usmrćen.

Objekti:

Vrsta objekta	Oblik ¹	Vrsta zida ²	Visina zida (cm)
Tor			

¹ okrugao, četvrtast, nepravilan ...² kamen, žica, drvo ...Ostala zapažanja o čuvanju stoke: _____
_____

Opis nađene stoke i znakova na njoj (pojedinačno):

Podaci o životinji:

BR. ŽIVOTINJE _____
VRSTA _____ DOB _____ BREĐOST _____
PASMINA _____ SPOL _____ DOJIVOST _____STANJE(zaokružiti): mrtva ranjenaPROCJENA GOJNOG STANJA (zaokružiti): dobro srednje loše

PROCJENA ZDRAVSTVENOG STANJA (zaokružiti):

 zdravo bolesno (razlog tvrdnje): _____
OBAVLJENA RAZUDBA (zaokružiti): da ne dijelom

Znakovi na životinji

Pronađeni i izmjereni ugrizi:

UGRIZ			
Mjesto	Snaga ¹	Razmak očnjaka (mm)	Vrijeme nastanka ²

¹slab, srednje jak, jak,²za života, nakon uginuća žrtve

Jedeni dijelovi tijela (procjena):

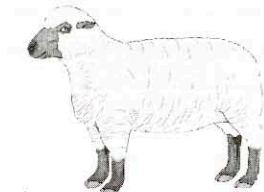
Pojedeno	
Dio tijela ¹	% (kg)

¹glava, vrat, plećka, trup, utroba, sapi, but, vime, cjevaste kosti, sve, itd.

Tragovi pandži na koži i potkožu:

Dio tijela	Duljina traga (mm)	Razmak pandži (mm)

Naznačiti ugrize, jedeno, tragove pandži i drugo.

Tragovi i promjene uzrokovane od drugih životinja (strvinara):

Procjena vremena počinjene štete: _____

Ostala zapažanja o životinji: _____

Procjena načina ugibanja (zaokružiti):

 iskrvarenje ugušenje drugo _____

ne može se sigurno utvrditi

Znakovi prisustva predatora:**Izmet:**

Boja	Oblik	Duljina (mm)	Promjer (mm)	Uzet uzorak ?

Otisak šape:

Širina (cm)	Duljina (cm)	Uzet odljev?

Dlaka:

Boja	Tip ¹	Duljina	Uzet uzorak?

¹gornja, poddlaka

Ostala zapažanja o predotoru:

Stručno mišljenje o šteti:**Smatram da:**

1. je štetu počinio _____ (navesti vrstu)
2. je vrlo vjerojatno da je štetu počinio _____ (navesti vrstu)
3. je vjerojatno je da je štetu počinio _____ (navesti vrstu)
4. se ne može sigurno utvrditi počinitelj štete
5. štetu nije nanijela životinja - grabežljivac, već je stoka stradala od _____, a na lešini su se hranili: _____

Prijedlog stručne osobe za naknadu štete:

Uvidajem je pronađeno slijedeće stanje na stoci kod vlasnika - oštećenika:

STOKA						
Vrsta	Pasmina	Dob ¹	Ukupno posjeduje	Usmrćeno	Ranjeno	Ukupno stradalo

¹ mlado, odraslo

Prijedlog stručne osobe: _____

Zapisnik je sastavljen dana _____ s ____ (redni broj zadnje stranice Zapisnika) stranicom, a pisan je u ____ (broj primjeraka) istovjetnih primjeraka.

Stručna osoba koja je obavila očevid: _____

Privitak (zaokružiti dostavljeno):

1. Fotodokumentacija
2. Skica terena
3. Izjava vlasnika
- Ostalo: _____

Prilozi (zaokružiti dostavljeno):

1. Odljev otiska šape
2. Uzorak dlake
3. Uzorak izmeta
- Ostalo: _____